

Rozhovor

s Tomášem Tesařem

náměstkem ministra životního prostředí
a ředitelem sekce ochrany přírody a krajiny
nejen na téma úspor v resortu

Další omezování rozpočtové kapitoly životního prostředí může v budoucnu výrazně omezit výkon státní správy.

Resort životního prostředí je vystaven nejvýraznějším úsporným opatřením za dobu své existence. Neobáváte se, že by jejich další pokračování mohlo omezit či ohrozit základní funkci resortu: ochranu životního prostředí?

Musím říci, že tu obavu skutečně mám. Možná je potřeba zdůraznit, že celý rozpočet Ministerstva životního prostředí tvoří zhruba 0,27 % celého státního rozpočtu. To jenom pro dokreslení, kolik dnes stát vydává na výkon státní správy v gesci MŽP. Nepochybně jsou zde i velké finanční prostředky z „programů“, ale ty by principiálně neměly sloužit k financování výkonu státní správy, ale k jednorázovým investičním projektům. Osobně si tedy myslím, že se již dnes dostáváme v resortu na hranici, kdy bude velmi obtížné plnit povinnosti, které jsou nám dány zákony a evropskou legislativou. Tedy, pokud bych měl odpovědět, jsem přesvědčen, že další omezování rozpočtové kapitoly životního prostředí může v budoucnu výrazně omezit výkon státní správy, a to v takové míře, že některé činnosti nebude možné vykonávat.

Objevují se nejrůznější informace o institucionální reformě resortu. Jaká je představa vedení ministerstva o další podobě resortních institucí?

V jakékoliv organizaci, která musí šetřit, je relevantní úvaha o změně struktury a hledání nového modelu, který na jedné straně musí být plně funkční, tedy podávat požadovaný výkon, a na straně druhé sníží nákladovost. Debata o další podobě resortních institucí ve světle budoucích úspor probíhá ve vedení ministerstva již poměrně dlouho.

Délka této debaty je způsobena tím, že neexistuje nějaké jednoduché řešení, které by na jednu stranu přineslo kýženou úsporu finančních prostředků a na druhé straně zajišťovalo stoprocentní naplňování úkolů, které máme stanoveny zákonem.

Jaké jsou současné priority resortu v ochraně přírody?

Nepochybně i v této nelehké ekonomické situaci udržet a pokud možno alespoň trochu rozvinout rozsah územní i druhové ochrany na stupni, na jakém ji máme dnes. Je to například rozšíření CHKO Kokořínsko. Je ambice zřídit další národní park, je to nepochybně i ambice zlepšení ochrany druhů a stanovišť ve volné přírodě, kde neexistuje žádná územní ochrana. Ve světle toho, co jsem říkal na začátku našeho rozhovoru, je zřejmé, že si sekce ochrany přírody a krajiny neklade malé cíle.

Evropský komisař pro životní prostředí Janez Potočnik vyzval v červnu tohoto roku ministra Tomáše Chalupu, aby zastavil kácení v národním parku Šumava a zvážil další kroky. Jaký bude postup MŽP?

Pan ministr se osobně k tomuto tématu s panem komisařem sešel. Budou nepochybně probíhat další jednání, ve kterých bude snahou vysvětlit postup Správy NP, který je kritizován nejen na půdě Evropské komise.

Připravuje se speciální zákon o národním parku Šumava. Chcete nově zákony upravit i další národní parky, které byly vyhlášeny nařízením vlády?

Ano. A to nejenom proto, že to ukládá zákon č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a je tedy dobré naplnit úmysl zákonodárce. Domnívám se, že je správné, aby zřízení kteréhokoliv národního parku schválil Parlament ČR. Je to nepochybně dobré i pro ochranu přírody ČR, protože pak nikdo nebude moci říci, že orgány ochrany přírody prosazují věci, se kterými většina společnosti nesouhlasí.

Hodně se mluví o novém národním parku Křivoklátsko. Budeme mít tedy v ČR pět národních parků, a pokud ano, tak kdy?

Pevně věřím, že pět národních parků mít budeme a velmi bych si přál, aby se tak stalo nejpozději do roku 2013. Myslím, že je to přání reálné.

Jak to vypadá s rozšířením CHKO Kokořínsko o Máchův kraj?

Legislativní proces rozšíření CHKO Kokořínsko probíhá standardním způsobem. Zatím vše nasvědčuje tomu, že návrh nařízení vlády, kterým se CHKO vyhláší, bude přijat v průběhu příštího roku.

Už několik let se mluví o vyhlášení, která by měla zabezpečit lepší ochranu zeleně a zejména stromořadí kolem cest. Kdy začne platit?

Vyhláška bude v krátkém čase předložena do meziresortního připomínkového řízení a předpokládám, že bude vydána na podzim letošního roku tak, aby ji bylo možno aplikovat pro následující období vegetačního klidu.

Jak se ochrana přírody promítne do nového programovacího období?

To zatím opravdu nevím. Jak jsem již uvedl, na jednu stranu považuji za špatné, když se z „programových“ peněz financují zákonné povinnosti státní správy. Tím myslím management v chráněných územích, financování lidí z technické asistence, kteří vykonávají i státní správu, a podobně. Na druhé straně již teď při přípravě koncepce, jak nastavit v novém programovacím období strukturu financování, vyvíjíme maximální úsilí, aby prostředky na projekty, které zlepší naše životní prostředí, byly v dostatečném objemu.

Navzdory názvu dosavadní podoba agroenvironmentálních programů zatím

nedostatečně napomáhala ochraně přírody. Chystá vaše ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství nějakou změnu i s ohledem na úsporná opatření?

S Ministerstvem zemědělství velmi intenzivně spolupracujeme na přípravě podoby agroenvironmentálních programů na příští programovací období. Snažíme se je podpořit a musím říci, že v resortu MZe pro to nacházím u kolegů náměstků pochopení. Tyto programové zdroje by měly být zacíleny na takové způsoby hospodaření, které jsou k přírodě vstřícné a zlepšují její stav, jenž v intenzivně obhospodařovaných částech naší republiky není vůbec dobrý.

Ještě odlehčující dotaz na závěr: V popisu práce máte i ochranu druhů ohrožených zvířat a rostlin. Jaká je vaše nejoblíbenější tuzemská rostlina a jaké zvíře?

To je stejná otázka, jako kdybyste se mne zeptala, které se svých tří dětí mám nejraději. Příroda mne fascinuje jako celek, kde jeden druh není lepší nebo horší, každý má svoji nezastupitelnou úlohu, které se, v některých případech, stále ještě snažíme porozumět. Obecně se lidem asi více líbí mořský orel kroužící nad labským kaňonem než kratochvílka. Nicméně z říše flóry se mi líbí jedle a z říše fauny mám oblíbeného rysa.

*Děkuji za rozhovor
Ptala se Karolína Šůlová*

Požár Bzenecké doubravy – šance pro přírodu

Jihomoravský kraj – Když se ve Strážnici na jihovýchodní Moravě 24. května letošního roku před čtvrtou hodinou ranní rozezněly hasičské sirény, někteří již tušili, že by mohlo hořet v lesním komplexu Bzenecká doubrava mezi Strážnicí a Bzencem. Měsíce předtím zde totiž panovalo nebývalé sucho.

Požár skutečně dosáhl obrovských rozměrů. Zasáhl plochu 160 ha, jeho hašení trvalo osm dní, podílelo se na něm celkem 208 jednotek požární ochrany (cca 1 600 hasičů), tři vrtulníky a tři letadla. Způsobil škodu vyčíslenou zatím na 28 mil. Kč. Z hospodářského hlediska jde nepochybně o velkou katastrofu, avšak z pohledu přírody se tato nešťastná událost jeví trochu jinak. Vyhořel uměle vysazený les, v němž převažuje borovice lesní. V podrostu roste třtina křovištní, která potlačuje růst dalších rostlin, takže o botanicky významné území nejde. Otázkou je, zda by se jím nemohlo stát a zda nevyužít požár jako odrazový můstek pro zvýšení biodiverzity celého území, které je v rámci soustavy Natura 2000 zařazeno mezi ptačí oblasti.

Český svaz ochránců přírody proto vyzval Krajský úřad Jihomoravského kraje, aby svolal jednání všech zainteresovaných stran, na kterém se bude řešit, jak dál naložit s vyhořelým lesem. Jednání se uskutečnilo 31. července 2012 v Bzenci za účasti širokého spektra zájmových stran. Sešli se na něm zástupci Krajského úřadu Jihomoravského kraje, státního podniku Lesy České republiky, starostové okolních obcí, zástupci Českého svazu ochránců přírody, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, České společnosti ornitologické, Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, Ústavu pro hospodář-

Obrovský požár zasáhl nebývale velkou plochu lesního komplexu Bzenecká doubrava.

Foto Archiv HZS Jihomoravského kraje

skou úpravu lesů a Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje.

Představitelé jednotlivých organizací prodiskutovali své pohledy na řešení budoucnosti území. LČR jako vlastník Bzenecké doubravy, na jehož bedrech bude ležet obnova území, navrhly obnovit odumřelý lesní porost a podle platného lesního hospodářského plánu uplatnit výsadbu borovice, v některých místech i dub. ČSOP doporučil ponechat 10–15 ha souvislého vyhořelého porostu v jádru požáru samovolnému vývoji, zasažený porost kácet v průběhu let postup-

ně tak, jak bude odumírat, aby nevznikaly velké holiny, při těžbách ponechávat jednotlivé stojící mrtvé stromy či jejich torza, zvýšit v řádu jednotlivých procent zastoupení dubu, např. vytvořením pásů bezlesí, které mohou sloužit i jako protipožární ochrana. Starostové obcí jako zástupci občanů, kteří zde žijí, Doubravu navštěvují, ale zároveň jsou ohroženi i zdejšími pravidelnými požáry, doporučili zasažené území kácet postupně tak, jak bude odumírat, aby nedošlo ke změně mikroklimatu obcí a zvýšení prašnosti z písečných přesypů, do budoucna předcházet